

Samfunn og solidaritet

Håkon Kongsrud Skard
Norsk psykologforening
hakon@psykologforeningen.no

Håkon Kongsrud Skard er president i Norsk psykologforening.

Vi må som forening løfte blikket og se til samfunnets behov. Men luftige målsettinger hjelper ikke hvis de ikke er forankret.

Håkon Kongsrud Skard

Foto: Fartein Rudjord / Psykologforeningen

Jeg syns kommentaren fra Svendsen og Tisløv publisert i Psykologtidsskriftet 22. mai er treffende. Jeg har selv påpekt at valgkampen hittil har handlet for mye om våre egne beslutninger og våre egne prosesser i «andedammen».

Så er jeg enig med deres betraktninger om hvilke grep og perspektiver som må til for at Psykologforeningen skal oppnå gjennomslag. Gjennom seks år i dette vervet har jeg selv observert de glassaktige blikkene fra myndighetene det øyeblikk faggrupper snakker mest om seg selv. Mens blikkene livner til det øyeblikk man lanserer løsninger på samfunnsproblemer som de selv ser.

En forening, ulike strategier

Jeg tror det er en fundamental forskjell i hvordan foreningen opererer som fagforening og samfunnsaktør. Som fagforening kan man vite at arbeidsgiver må forholde seg til deg. Man kan sette seg på bakbeina eller stille høye krav uten at det påvirker rammene for samarbeidet. Arbeidsgiverne vender tilbake til forhandlinger neste år også.

Som samfunnsaktør er det ikke slik. Dersom løsningene vi foreslår, ikke er relevante, så slutter myndighetene å snakke med oss. De snakker med andre i stedet. Sagt brutalt: Politikerne bryr seg lite om psykologer, men mye om hva vi kan gjøre.

Derfor må vår politikk på det nasjonale nivået oppleves samfunnsrelevant. Jeg mener det er særdeles viktig for vår del, i lys av at vi er en relativt liten forening og en sårbar profesjon. Psykologrollen i Norge er unik og utfordres med ujevne mellomrom.

Profesjonen er kjernen

Jeg er usikker på om Svendsen og Tisløv er enige i at bevaring av profesjonen er et hovedmål for foreningen? Jeg har opplevd at flere som fokuserer på vår samfunnsnytte, blir mindre opptatt av å forsvare profesjonen. Det er vel bare fagets bidrag og folks behov som er viktig? Profesjonen er det som er felles for alle våre medlemmer, selv om den brukes veldig ulikt i ulike tjenester. Jeg mener profesjonen er vår kjerne, all den tid den gir en kvalitetssikret psykologfaglig kompetanse til befolkningen. Men at vi må vise profesjonens nytte for å forsvare den.

Forene og forankre

Men tilnærmingen til Svendsen og Tisløv, som jeg mener innebærer et ensidig søkelys på fremtidige behov, blir også fort for visjonær i en stor medlemsforening. Av flere grunner. For det første er det et stort sprik i hvilke løsninger på hvilke problemer våre medlemmer er opptatt av. For det andre kan vi ikke bli så løsningsorienterte og velvillige i møte med myndighetene at vi oppleves å gå på akkord med eget fag eller neglisjere medlemmene. Dette koker ned til et spørsmål om forankring.

Foreningen bør ha en rolle som brobygger. I den forstand at den formidler medlemmenes løsninger og perspektiver til myndighetene, men også hvilke behov og utfordringer vi forventes å svare på til medlemmene. Hvis vi kun tilbyr løsninger ingen har interesse for, kommer vi ingen vei. Hvis vi forplikter oss til å møte behov som medlemmene ikke ønsker å jobbe med, kommer vi også til kort. Det er i møtet mellom disse to perspektivene, hvor interessene er sammenfallende, at vår politikk bør utformes. Kort sagt, hvis vi fremmer en psykologrolle om 10–20 år som ingen psykologer vil ha, har vi sviktet både samfunnet og medlemmene.

Det er også det vi har søkt å gjøre. I strategiene våre, i alle høringsinnspill og i hovedsatsingsområdet. Sistnevnte kan tjene som et eksempel. Myndighetene er svært opptatt av det økende utenforskapet og inkludering i arbeidslivet. Da har vi søkt å både vise myndighetene at psykologisk behandling og forebygging er vesentlig for arbeidsdeltagelse, samtidig som vi oppfordrer medlemmene til å legge mer vekt på arbeidsdeltagelse og arbeid som en helsebringende arena. Det har jo også blitt lyttet til, i form av opprettelsen av stilling som psykologfaglig rådgiver i Arbeids- og velferdsdirektoratet, samt flere piloter med arbeidsrettet behandling i samarbeid med Nav og primærhelsetjenesten.

Å balansere samfunnets behov med medlemmenes interesse er ikke lett. Min forgjenger gjorde en god jobb med å fokusere på samfunnets behov, men en av hovedgrunnene til at jeg stilte til valg i 2019, var at jeg mente at målsettingene ble for svevende og fjerne fra medlemmenes hverdag. Vi trengte mer forankring.

Den gyldne middelvei

Samtidig er det like lett å få et overslag den andre veien. Flere av kandidatene til presidentskapet har tatt til orde for en ytterligere dreining mot fagforening som jeg frykter vil gå på bekostning av vår evne til å bidra i samfunnsutviklingen, og på sikt koste oss. Som forening skal vi jobbe for våre medlemmers

arbeidsvilkår, men det kan ikke være vårt budskap på nasjonalt nivå. Særlig i det nåværende politiske klimaet, som jeg viser til i et nylig debattinnlegg.

Psykologer nyter høy tillit i samfunnet. Vi er en yrkesgruppe med høy status, makt og anseelse. Kilden til anseelsen mener jeg kommer fra at vi over tid har vært flinke til å vise samfunnet at psykologiske perspektiv er nyttige, og at vi har vært tydelige overfor myndighetene på hva vi kan bidra med til befolkningen. Men posisjonen vi nå har, kommer med noen forventninger.

Vi forventes å være bidragsytende og løsningsorienterte, med evnen til å se helheten av samfunnets behov og dilemmaene som myndighetene står i. Dersom vi inntar en posisjon som er mer basert på krav og egne behov, frykter jeg at vi mister den anseelsen og respekten vi nå nyter godt av. Hvorfor skal vi gis makt hvis vi ikke vil være med på å ta ansvar?

Jeg har tidligere advart mot intern splittelse. Jeg frykter ytterligere fagforeningsfokus vil føre til dette. Psykologforeningen skal favne alle medlemmer. Det inkluderer stemmer som Svendsen og Tisløv og stemmer som min motkandidat og hennes støttespillere. Da må vi både forankre og forhandle.

Psykologforeningen er best når alle medlemmer er passelige fornøyde, men også setter pris på at alle andre medlemmer er passelig fornøyde. Det er solidaritet i praksis.

Referanser

Skard, H. K. (2025). Varme hjerter og kalde hoder. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*.

www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2025as05ae-Varme-hjerter-og-kalde-hoder

Svendsen, H. E. & Tisløv, I. S. (2025). Valgkamp i andedammen. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*.

www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2025as05ae-Valgkamp-i-andedammen